

Наредба № 8121з-444

от 3 май 2016 г.

за организацията и контрола по обезпечаването на сигурността на банките и финансовите институции

(Издадена от Министерството на вътрешните работи и Българската народна банка, обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 37 от 17 май 2016 г.)

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат организацията и контролът по обезпечаването на сигурността на банките и финансовите институции и контролът по тяхното изпълнение.

(2) Сигурността се обезпечават чрез изграждане на системи за физическа защита на банките и финансовите институции.

Чл. 2. Разпоредбите на тази наредба се прилагат по отношение обектите на банките и финансовите институции.

Чл. 3. (1) Лицата, които управляват и представляват банките и финансовите институции, отговарят за прилагането на наредбата.

(2) Лицата по ал. 1 създават специализирано звено, което организира и контролира прилагането на изискванията на наредбата.

(3) Лицата по ал. 1 изпълняват лично задълженията по прилагането на изискванията на наредбата, когато не е възможно да се създаде специализирано звено.

Глава втора

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИЗИЧЕСКА ЗАЩИТА

Чл. 4. Банките и финансовите институции приемат:

1. инструкция за охрана, на базата на която се изготвя план за всеки охраняем обект, който съдържа:

а) данни за месторазположението, инфраструктурата и особеностите на обекта, прилежащите помещения, сгради и територии;

б) кратко описание на вътрешния ред, пропускателния режим и задължения на персонала за физическа защита;

в) сили и средства за физическа защита;

г) план за действия при кризисни ситуации (нападение на обекта, терористичен акт, аварии, пожари, природни бедствия и т.н.);

д) ред за контрол по изпълнение на служебните задължения от персонала за физическа защита;

2. правилник за пропускателния режим;

3. инструкция за транспортиране на пари и ценности, когато транспортирането се извършва от банката или финансовата институция.

Глава трета

СПЕЦИАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИЗИЧЕСКА ЗАЩИТА

Раздел I

Изисквания при изграждане и съоръжаване на обектите

Чл. 5. (1) Обектите на банките и финансовите институции се съоръжават със системи за физическа защита в съответствие с разпоредбите на Наредба № 7 от 1998 г. за системите за физическа защита на строежите (ДВ, бр. 70 от 1998 г.) и при спазване на специфичните изисквания на тази наредба.

(2) Органът за управление на всяка банка утвърждава категоризиране на обектите си, както следва:

1. обекти първа категория са клонове, офиси и изнесени работни места на банките, в които парите и ценностите в наличност са над 140 000 лв.; в тази категория са трезорните помещения на банките с дневен и денонощен режим на работа и други помещения за съхраняване на пари и ценности;

2. обекти втора категория са клонове, офиси и изнесени работни места на банките, в които парите и ценностите в наличност са от 40 000 до 140 000 лв.;

3. обекти трета категория са офиси и изнесени работни места на банките, в които парите и ценностите в наличност са до 40 000 лв.

(3) Обектите на банките в зависимост от категоризацията по ал. 2 се изграждат и съоръжават и в съответствие с параметрите, посочени в приложението № 1, 2, 3 и 4.

Чл. 6. (1) Обектите на банките и финансовите институции се съоръжават с решетки или защитни стъкла.

(2) Решетките по ал. 1 трябва да отговарят на изискванията по Наредба № 7 от 1998 г. за системите за физическа защита на строежите. Защитните стъкла трябва да бъдат със степен на съпротивление, съобразена с предназначението им и приложения № 1 и 2.

Чл. 7. За обектите на банките и финансовите институции се осигурява по възможност отделен вход при общо ползване на сграда, а при ползване на общи коридори помещенията задължително се отделят с физически бариери.

Чл. 8. (1) Местата, в които се работи с пари и ценности в наличност над 20 000 лв. и които граничат с общодостъпни зони, трябва да отговарят на следните изисквания:

1. да са отделени от общодостъпните зони на помещението с куршумоустойчиви прегради, изградени така, че да не се местят под действие на физическа сила или технически приспособления; отворените фуги между отделните съставни елементи да не са по-големи от 3 мм; използваните материали да отговарят на степен на съпротивление срещу прострелване;

2. вратите да бъдат изпълнени с автомати за затваряне и секретни брави; ключовете на вратите не трябва да се оставят външно в ключалките.

(2) Касовите помещения, в които се работи с пари и ценности в наличност над 20 000 лв., трябва да отговарят на следните изисквания:

1. да имат преграда между касиера и клиента, която да е куршумоустойчива с минимална височина 2.2 м; остъкляванията в куршумоустойчивата преграда между касиера и клиента да не отделят отломки при прострелване, а когато съотношението на страните им е по-голямо от 2:1, да са най-малко тристранно рамкирани;

2. устройствата за приемане и предаване на пари, ценности и документи да са със степента на съпротивление на преградите, в които са вградени; при наличие на отвори за разговор те да бъдат изградени така, че да не е възможна директна стрелба през тях;

3. преградите между отделните работни места в касовите помещения да са удароустойчиви, остъкляванията в тях да имат степен на съпротивление в съответствие с приложение № 1;

4. касовите помещения да са оборудвани със сейф със степен на съпротивление БДС EN 1143-1:2012 и в съответствие с приложение № 4; наличностите в сейфовете не трябва да бъдат видими от общодостъпни места.

(3) Лимитите за парите и ценностите в наличност по ал. 1 и 2 се установяват въз основа на вътрешен акт на банката.

Чл. 9. Трезорните помещения се изграждат и съоръжават в съответствие с БДС EN 1143-1:2012, като се изпълняват и следните специфични изисквания:

1. степента на съпротивление на трезора определя максималната стойност на съхраняваните пари и ценности в него и е посочена в приложение № 3;

2. трезорните помещения имат защитена транспортна връзка с местата за работа с пари и ценности и с дебаркадера;

3. след вратата на трезорното помещение да бъде монтирана стоманена решетъчна врата, оборудвана с брава касов тип;

4. на входа на преддверието към трезорното помещение да бъде монтирана стоманена врата с брава касов тип; допустимо е използването и на система за административен контрол;

5. всички рафтове и шкаfoве в трезорните помещения са метални; в случай че помещения на банката, некатегоризирани като трезорни, се използват за

граждански трезори и в тях има монтирани сейфове, последните трябва да са съобразени с изискванията по приложение № 4;

6. в случаите, в които една или повече от стените на трезорните помещения граничат с външни стени, се изгражда обходен коридор; при невъзможност за изграждане на обходен коридор тези стени допълнително се усилват;

7. депозитните системи на банките да отговарят на изискванията на БДС EN 1143-2:2014.

Чл. 10. При изграждане от банките на дебаркадери те се съоръжават в съответствие със следните изисквания:

1. вратата на транспортния подход към дебаркадера е със степен на защита срещу прострелване;

2. в дебаркадера е планиран аварийен изход за персонала, извършващ транспортването;

3. между дебаркадера и помещението за приемане и предаване на документи, пари и ценности се изграждат устройства за приемане и предаване и уредба за комуникации; материалите, използвани при изграждане на устройствата, са със степен на защита срещу прострелване.

Чл. 11. Помещенията на банките за архив, дилинг и суифт офис, за съхраняване на магнитните носители на информация и книгата на акционерите се съоръжават със системите за физическа защита, предвидени в наредбата, както и се оборудват с надеждни заключващи устройства и/или системи за контрол на достъпа.

Раздел II

Изисквания за организация, управление и въоръжаване на персонала за физическа защита

Чл. 12. Всяка банка и финансова институция осъществява охраната на обектите с персонал за физическа защита по реда, установен със Закона за частната охранителна дейност, Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия и нормативните актове по прилагането им и при спазване на Наредба № 7 от 1998 г. за системите за физическа защита на строежите.

Чл. 13. Обектите на банките в зависимост от категоризацията по чл. 5, ал. 2 се охраняват, както следва:

1. обекти първа категория – с минимум един денонощен пост и/или сигнално-охранителна техника с изведен сигнал в център за реагиране;

2. обекти втора категория – с минимум един дневен пост или сигнално-охранителна техника с изведен сигнал в център за реагиране;

3. обекти трета категория – могат да се охраняват и от други лица, натоварени с допълнителни функции по физическата защита, и сигнално-охранителна техника с изведен сигнал в център за реагиране.

Раздел III

Изисквания за оборудване на обектите със сигнално-охранителни и известителни системи и системи за видеонаблюдение

Чл. 14. (1) Сигнално-охранителните и известителни системи в обектите на банките и финансовите институции се изграждат в съответствие с БДС IEC 60839-1-1:1998 и БДС IEC 60839-1-4:1999, системите за видеонаблюдение съгласно БДС EN 50132-7:2012, а системите за контрол на достъпа в съответствие с БДС EN 60839-11-1:2013.

(2) Проектите за сигнално-охранителни и известителни системи и системите за видеонаблюдение се изработват от банките и финансовите институции или лица, на които те са възложили изготвянето на проектите на сигнално-охранителни и известителни системи в техни обекти.

(3) Проектите за сигнално-охранителни и известителни системи, изготвени по реда на ал. 2, се съгласуват с функционално компетентна структура на МВР.

Чл. 15. Всяка банка и финансова институция осъществява охраната на обектите си със сигнално-охранителни и известителни системи по един от следните начини:

1. сключване на договор с търговци, на които е издаден лиценз за извършване на частна охранителна дейност по Закона за частната охранителна дейност;

2. създаване на звена за самоохрана.

Чл. 16. (1) Сигнално-охранителните и известителни системи задължително включват следните видове охрана:

1. периферна охрана – сигнализиране при нападение на периферията на обекта;

2. обемна охрана – сигнализиране при движение на човек в охраняваните помещения;

3. охрана на сейфове – сигнализиране при нападение;

4. охрана на персонала – сигнализиране при нападение на служители.

(2) Сигналите от сигнално-охранителните и известителни системи се подават в специализирани центрове за реагиране.

Чл. 17. Специалните технически изисквания към сигнално-охранителните и известителни системи, които изискват разделяне на зони, са:

1. детекторите в една зона са за един вид охрана, от един тип и не са повече от 3 броя;

2. антисаботажните контакти и детекторите за охрана на персонала са свързани в зони, които непрекъснато са под охрана.

Чл. 18. Управляващото устройство в сигнално-охранителните системи трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да поддържа една или няколко изнесени клавиатури;
2. да се дели на части (групи) с независимо включване, изключване и отделни изходи за алармен сигнал;
3. да има енергонезависима памет за запаметяване на минимум 250 алармени събития и възможност за преглед и разпечатване;
4. да има автономно захранване, което да осигурява най-малко 24 часа непрекъсната работа на системата; корпусът на управляващото устройство е метален, с антисаботажен контакт.

Чл. 19. Изискванията за оборудване на трезорни помещения са:

1. охрана на вратата с магнитен или механичен контакт и сеизмичен детектор, реагиращ на взрив, пробиващи абразивни и термични инструменти;
2. охрана на стените, пода и тавана със сеизмични детектори, които отговарят на изискванията по т. 1;
3. охраната на помещението с микровълнови доплерови детектори, отговарящи на БДС ИЕС 60839-2-5:1998, или с пасивни инфрачервени детектори за таванен монтаж, отговарящи на БДС ИЕС 60839-2-6:1999, с огледална оптика или четворен пироелектричен сензор;
4. паник-бутон във и пред помещението;
5. охрана на обходния коридор с микровълнови доплерови детектори и детектори, реагиращи на вибрации на външните стени;
6. охрана със сеизмични детектори на сейфове в помещения за граждански трезори;
7. камера за видеонаблюдение в помещението за наблюдение към трезорната врата;
8. камерите за видеонаблюдение в трезорното помещение и подходите към него да са с разделителна способност за разпознаване на лицата в зоната.

Чл. 20. Изискванията за оборудване на местата, в които се работи с пари и ценности, са:

1. охрана на персонала с паник-бутони и/или паник-педали;
2. обемна охрана с пасивни инфрачервени детектори;
3. охрана на външните за обекта стъклени повърхности с акустични детектори, отговарящи на БДС ИЕС 60839-2-7:1999;
4. охрана със сеизмични детектори – при наличие на сейфове, съхраняващи пари и ценности извън работно време;
5. камери за видеонаблюдение.

Чл. 21. Изискванията за оборудване на касовите помещения са:

1. охрана с паник-бутони и/или педали;
2. охрана със сеизмични детектори – при наличие на сейф, съхраняващ пари и ценности извън работно време;
3. в касовото помещение се монтират камери за видеонаблюдение за наблюдение лицата на клиентите и техните манипулации.

Чл. 22. Изискванията за охрана на помещението за архив са:

1. охрана на вратата с магнитен или механичен контакт;
2. обемна охрана с доплерови детектори или пасивни инфрачервени детектори за таванен монтаж, когато помещението е работно място;
3. охрана на външните за обекта стени с вибрационни детектори.

Чл. 23. Изискванията за охрана на входни преддверия, коридори, етажни площадки и работни помещения са:

1. обемна охрана с пасивни инфрачервени или комбинирани детектори;
2. охрана на външните за обекта стъклени повърхности на височина до 4 м от ниво терен и последен етаж, ако има достъп до него от друга сграда;
3. камери за видеонаблюдение на входовете на обекта, на дебаркадера и на зоната за свободен достъп на посетители.

Чл. 24. Изискванията за обезпечаване сигурността на терминални устройства АТМ са:

1. охрана на вратата/ите на терминалното устройство АТМ с магнитен или механичен контакт детектор;
2. монтиран на корпуса на АТМ специализиран сеизмичен детектор за банкомати с три канала за обработка на сигнала (шоков, вибрационен, термичен канал), инсталиран според препоръката на производителя;
3. сигналът от сигнално-охранителната и известителна система да бъде изведен в център за реагиране;
4. сейфът и анкерните връзки в терминалните устройства АТМ да бъдат по БДС EN 1143-1:2012 и съгласно приложение № 4.

Чл. 25. Постъпващата информация от камерите за видеонаблюдение се записва и се архивира за минимум 30 дни.

Раздел IV

Изисквания за организиране на охраната при транспорт на пари и ценности

Чл. 26. Банките и финансовите институции осъществяват охраната при транспортиране на пари и ценности по реда на Наредба № I-121 от 2004 г. за реда за организиране охраната при транспортиране на ценни пратки и товари (ДВ, бр. 63 от 2004 г.).

Чл. 27. При транспортиране на пари и ценности на банки и финансови институции следва да бъдат изпълнени и следните допълнителни изисквания:

1. извършването на транспорта да се планира по възможност само за светлата част на денонощието;
2. при транспорт на пари и ценности на стойност над 30 000 лв. в използвания специализиран брониран автомобил да бъде обособен сейф (товарно помещение) със степен на съпротивление по БДС EN 1143-1:2012; степента на съпротивление определя максималната стойност на съхраняваните пари и ценности в него и е посочена в приложение № 4;

3. подът на използваните специализирани бронирани автомобили при транспорт на пари и ценности на стойност над 30 000 лв. да е защитен срещу интервенция с ръчна граната;

4. обособените зони в използваните специализирани бронирани автомобили при транспорт на пари и ценности на стойност над 30 000 лв. да са оборудвани с необходимите по вид и обем пожарогасители.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „Обекти на банките“ са сградите заедно със съоръженията и прилежащите към тях територии на банките, техните клонове, офиси и изнесени работни места, които служат за осъществяване на дейността им.

2. „Терминални устройства АТМ“ са устройства по смисъла на Наредба № 3 от 2009 г. за условията и реда за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти (ДВ, бр. 62 от 2009 г.).

3. „Обекти на финансови институции“ са помещенията, в които се извършват сделки с чуждестранна валута в наличност.

4. „Дебаркадер“ е обособена зона за товарене и разтоварване на пари и ценности.

5. „Защитни стъкла“ са стъклата, съответстващи на БДС EN 356:2001 и БДС EN 1063:2001.

§ 2. Термините „физическа защита“, „сигнално-охранителни и известителни системи“, „персонал за физическа защита“ и „физически бариери“ са употребени по смисъла на Наредба № 7 от 1998 г. за системите за физическа защита на строежите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 3. Тази наредба се издава на основание § 3 от допълнителните разпоредби от Закона за кредитните институции и е приета от Управителния съвет на Българската народна банка с Решение № 52 от 27 април 2016 г. и от министъра на вътрешните работи.

§ 4. Наредба № I-171 от 2001 г. за организацията и контрола по обезпечаването на сигурността на банките и небанковите финансови институции (обн., ДВ, бр. 70 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 68 от 2004 г.) се отменя.

§ 5. Лицата, нарушили тази наредба, носят отговорност по глава петнадесета от Закона за кредитните институции.

§ 6. (1) Изпълнението на разпоредбите на наредбата се удостоверява с протокол за охранително обследване на обектите на банките и финансовите институции, изготвен от лицата по чл. 3, ал. 2 и 3 и представители на териториалната структура на МВР.

(2) Представители на териториалната структура на МВР са служители, компетентни към елементите на системите за физическа защита.

(3) Протоколите по ал. 1 се изготвят в 3 екземпляра, съответно за: банката (финансовата институция), МВР и управление „Банков надзор“ при БНБ.

§ 7. Контролът по прилагането на наредбата се осъществява от подуправителя на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“, и главния секретар на МВР.

§ 8. Съответствието с цитираните в наредбата БДС се установява по реда на Закона за националната стандартизация и актовете по неговото прилагане.

Приложение № 1
към чл. 5, ал. 3

Противоударни остъклявания

Степен на съпротива по БДС EN 356:2001	Условия на изпитване	Област на приложение
P1A	3 удара с еталонна метална сфера от височина 1500 мм	срещу вандализъм (камъни, предмети)
P2A	3 удара с еталонна метална сфера от височина 3000 мм	срещу вандализъм (камъни, предмети), единични къщи в селища
P3A	3 удара с еталонна метална сфера от височина 6000 мм	срещу вандализъм (камъни, предмети), частни сгради на отдалечено място
P4A	3 удара с еталонна метална сфера от височина 9000 мм	срещу вандализъм (камъни, предмети), жилищни сгради с мет. констр., отдалечени ваканц. жилища
P5A	3 × 3 удара с еталонна метална сфера от височина 9000 мм	срещу вандализъм (камъни, предмети), вили и преди всичко научни обекти
P6A	30–50 удара с еталонна брадва	срещу физическа атака (режещ инструмент), фото- и видеомагазини, аптеки, изчисл. центрове, магазини
P7A	51–70 удара с еталонна брадва	срещу физическа атака (режещ инструмент), галерии, музеи, антикв. магазини, псих. отделения
P8A	над 70 удара с еталонна брадва	срещу физическа атака (режещ инструмент), бижутерии, енерг. центрове, затвори

Противокуршумни остъклявания

Степен на съпротива по БДС EN 1063:2001	Условия на изпитване	Област на приложение
BR1-NS (без осколки)	3 изстрела с куршум с тегло 2.6 г, скорост 360 м/сек, от разстояние 10 м	срещу прострелване с ловджийско оръжие калибър 22 LR
BR2-NS (без осколки)	3 изстрела с куршум с тегло 8.0 г, скорост 400 м/сек, от разстояние 5 м	срещу прострелване с пистолет калибър 9 мм Парабел
BR3-NS (без осколки)	3 изстрела с куршум с тегло 10.2 г, скорост 430 м/сек, от разстояние 5 м	срещу прострелване с револвер калибър Магнум 357
BR4-NS (без осколки)	3 изстрела с куршум с маса 15.6 г, скорост 440 м/сек, от разстояние 5 м	срещу прострелване с револвер калибър Магнум 44
BR5-NS (без осколки)	3 изстрела с куршум с маса 4.0 г, скорост 920 м/сек, от разстояние 10 м	срещу прострелване с пушка калибър 5.56 x 45
BR6-NS (без осколки)	3 изстрела с куршум с тегло 9.5 г, скорост 830 м/сек, от разстояние 10 м	срещу прострелване с автоматична пушка НАТО, калибър 7.62 x 51
BR7-NS (без осколки)	3 изстрела с куршум с тегло 9.8 г, скорост 820 м/сек, от разстояние 10 м	срещу прострелване с автоматична пушка НАТО, калибър 7.62 x 51

Приложение № 3
към чл. 5, ал. 3

Категоризация на трезорни помещения

Степен на съпротива по БДС EN 1143-1:2012	Съпротива за цялостно разбиване RU	Ключалки съгласно БДС EN 1300:2014		Дебелина на стената (mm)	Тегло на армировка (kg/m ²)	Област на приложение	Максимална сума (лв.)
		брой	клас				
0	30	1	A	-	-	-	-
I	50	1	A	-	-	-	-
II	80	1	A	-	-	-	-
III	120	1	A	-	-	-	-
IV	180	1	B	-	-	-	-
V	270	2	B	>400	30	помещение за съхраняване на пари и ценности	1 000 000
VI	400	2	C	>400	30	помещение за съхраняване на пари и ценности	1 500 000
VII	600	2	C	>400	30	помещение за съхраняване на пари и ценности	2 000 000
VIII	825	2	C	>400	77	помещение за съхраняване на пари и ценности	3 000 000
IX	1050	2	C	>400	77	трезорно помещение	6 000 000
X	1350	2	C	>500	77	трезорно помещение	10 000 000
XI	2000	3 или 2	C D	>600	77	трезорно помещение	15 000 000
XII	3000	3 или 2	C D	>750	107	трезорно помещение	20 000 000
XIII	4500	2	D	>1000	154	трезорно помещение	над 20 000 000

Приложение № 4
към чл. 5, ал. 3,
чл. 8, ал. 2, т. 4,
чл. 9, т. 5,
чл. 24, т. 4,
чл. 27, т. 2

Категоризация на сейфове

Степен на съпротива по БДС EN 1143-1:2012	Съпротива за цялостно разбиване RU	Ключалки съгласно БДС EN 1300:2014		Анкериране, необходима сила kN	Област на приложение	Максимална сума (лв.)
		брой	клас			
0	30	1	A	50	стоманен сейф	40 000
I	50	1	A	50	сейф за ценности	80 000
II	80	1	A	50	сейф за ценности, сейф за терминални устройства АТМ	200 000
III	120	1	A	50	бронирен сейф, сейф за терминални устройства АТМ	400 000
IV	180	1	B	100	бронирен сейф	600 000
V	270	2	B	100	бронирен сейф	1 000 000
VI	400	2	C	100	бронирен сейф	1 500 000
VII	600	2	C	100	бронирен сейф	2 000 000
VIII	825	2	C	100	бронирен сейф	над 2 000 000
IX	1050	2	C	100	бронирен сейф	над 2 000 000
X	1350	2	C	100	бронирен сейф	над 2 000 000

